

Уманський національний
університет садівництва

Факультет менеджменту

Кафедра туризму та готельно-
ресторанної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи економічної науки»

Рівень вищої освіти:	<u>Перший (бакалаврський)</u>
Спеціальність:	<u>241 «Готельно-ресторанна справа»</u>
Освітня програма:	<u>«Готельно-ресторанна справа»</u>
Семестр:	<u>3</u>
Рік навчання (курс):	<u>2</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>4,5</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Людмила Альошкіна, к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Профайл лектора	https://mzedl.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/aleshkina-ljudmila-petrivna.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	ljudmila.aleshkina@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1449

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	➤ набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їхньою економічною діяльністю.
Завдання курсу	➤ набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.
Загальні компетентності	➤ здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; ➤ здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ➤ здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціалізовані компетентності	➤ здатність працювати з технічною, економічною, технологічною та іншою документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом готельного та ресторанного бізнесу; ➤ здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
Програмні результати навчання	➤ розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу; ➤ виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Результати навчання	Завдання	Оцінювання (балів)
Змістовий модуль 1. Основи економічної науки				
Тема 1. Предмет і метод економічної науки	2/2	Знати сучасні напрями і течії економічної теорії та розвиток економічної думки в Україні. Засвоїти складові частини сучасної економічної теорії. Визначити місце економічної теорії в системі економічних наук. Знати основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	4
Тема 2. Економічна система суспільства	2/2	Дослідити економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Дослідити проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Знати основні напрями формування сучасних ринкових відносин та формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	4
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства. Теорія товару та грошей	1/3	Знати зміст і структуру суспільного виробництва; матеріального та нематеріального виробництва, їх сутність та взаємозв'язок. Вміти визначати ефективність виробництва, економічні та соціальні показники. Вивчити форми організації суспільного виробництва. Знати теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Знати закони грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	4

Тема 4. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	1/3	Вміти визначати об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність; переваги та недоліки ринкового механізму. Знати структуру, види та сегментацію ринків. Вміти визначати характерні ознаки сучасного ринку.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	4
Змістовий модуль 2. Мікроекономіка				
Тема 5. Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Аналіз поведінки споживача	2/2	Знати функції та роль домогосподарств в економічному кругообігу. Вміти побудувати криву байдужості. Знати методи знаходження точки рівноваги. Реакція споживача на зміну доходу. Крива «доход-споживання». Дослідити реакцію споживача на зміну цін товарів. Засвоїти прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Дослідити ризик та ефективність економічних рішень.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	5
Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	2/2	Знати організаційно-правові форми підприємств, їх соціально-економічну характеристику та функції. Дослідити процес організації процесу виробництва. Знати обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.	Підготовка до опитування, реферат, презентація	5
Тема 7. Витрати і доходи фірми. Теорія прибутку	2/2	Знати економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Знати визначення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Вміти визначати сукупний, середній та граничний дохід фірми, його графічне відображення.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	5
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний	2/2	Знати види ринкових структур та їх ознаки; характерні риси ринку досконалої конкуренції.	Підготовка до опитування і виконання практичного	5

ринок		Навчитись визначати сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми. Дослідити конкурентну стратегію фірми у довгостроковому періоді. Знати поняття та ознаки чистої монополії. Визначати економічні наслідки та соціальну ціну монополії. Проводити порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Вивчити особливості державного регулювання монопольної діяльності, антимонопольної політики.	завдання	
Тема 9. Ринок монополістичної конкуренції. Олігополістична структура ринку	2/2	Знати сутність та основні риси монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування. Умови вступу до галузі. Вивчити сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції, її методи. Визначити вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Знати економічну доцільність реклами. Знати загальну взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	5
Тема 10. Утворення похідного попиту. Ринки факторів виробництва	2/2	Дослідити взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вміти будувати криву попиту фірми на ресурс. Знати цінову еластичність попиту на ресурс виробництва. Вивчити структуру капіталу та його обіг.	Підготовка до опитування, реферат, презентація	5
Тема 11.	2/2	Знати поняття	Підготовка до	5

Економічна ефективність та добробут. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага		ринкової рівноваги. Дослідити необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Визначати ефективність у виробничій сфері. Знати причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Знати застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.	опитування і виконання практичного завдання	
Змістовий модуль 3. Макроекономіка				
Тема 12. Макроекономіка як наука. Макроекономічні і показники в системі національних рахунків	2/2	Знати сучасні макроекономічні теорії: пост кейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм. Дослідити економічний кругообіг у простій економічній системі. Вивчити структуру моделі економічного кругообігу. Знати взаємодію між домогосподарствами і фірмами. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору. Знати основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	5
Тема 13. Макроаналіз сукупного попиту і сукупної пропозиції. Макроекономічна нестабільність	2/2	Знати структуру сукупного попиту, цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Розглянути Криву сукупного попиту та поняття сукупної пропозиції й Криву сукупної пропозиції.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	5
Тема 14. Грошово-кредитний ринок. Споживання, заощадження та інвестиції	2/2	Знати види та функції грошей. Грошові агрегати. Модель пропозиції грошей. Знати співвідношення між споживанням і заощадженням в складі доходів. Знати вплив інвестицій в	Підготовка до опитування, реферат, презентація	5

		короткостроковому періоді на сукупний попит. Знати ззаємозв'язок моделей мультиплікатора і AD – AS.		
Тема 15. Держав а в системі макроеконо-мічного регулюв ання. Сукупні витрати і ВВП. Економічна динаміка	2/2	Знати технології та інновації, які змінюють ресторанний бізнес. Індустрія їжі в Україні — чи варто відкривати власний ресторан. Вміти охарактеризувати зміну форматів ресторанів.	Підготовка до опитування і виконання практичного завдання	4
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс	28/32			100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2017. С.9-32.
2. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс: навч. посібник; Харк. нац. кад. міськ. госп-ва. - Х. :ХНАМГ, 2012. 248 с.
3. Білик В.О. Економічна теорія: Навч. посібник За ред. В.О. Білика, П.Т. Саблука; 4-те видання, перероб. і доп. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. 560 с.
4. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політекономія: Підручник. За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання-Прес, 2001. 581 с.
5. Гальчинський А.С., Єщенко П.С, Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник. К.: Вища школа, 1995. 471 с.
6. Горобчук Т.Г. Мікроекономіка. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
7. Гронтковська Т. Е., Косік А. Ф. Макроекономіка: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 672 с.
8. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
9. Економічна теорія: навч. посібник за заг. ред. проф. В. І. Сідорова, проф. Є. М. Воробйова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2019. 464 с.
10. Економічна теорія: Політекономія: Підручник. За ред. В.Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К.:Знання-Прес, 2007. 719 с.
11. Климко Г.Н., Нестеренко Л.О., Канищенко Л.О. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підручник 2-ге видання., перероб. і доп. К.: Вища шк. Знання, 1997. 743 с.: іл.
12. Корнійчук Л.Я. Історія економічних вчень: Навч. посібник За ред. Л.Я. Корнійчука, Н.О. Титаренко та ін. К.: „Фенікс”. 1998. 415 с.
13. Козакова О.М. Макроекономіка : підручник / О.М. Козакова, Е.М. Забарна. Херсон : Олді-плюс, 2019. 428 с.
14. Костюк В.С., Андрющенко А.М., Борейко І.П. Економічна теорія: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2009. 282 с.
15. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків, 2016. 133 с.
16. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теоретичні основи: навчальний посібник. Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Одеський національний політехнічний університет. Одеса: В.В. Букаєв, 2013. 134 с.
17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник. К. : Центр учб. літ., 2015. 326 с.
18. Лагутін В.Д. Економічна теорія : підручник. за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
19. Мартин Ольга Максимівна Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.
20. Мацелюх Н. П. Основи економічної науки : навч. посібник 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2019. 324 с.

21. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник . Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. 226 с.
22. Мікроекономіка: підручник уклад. В. М. Лич, П. М. Куліков, Б. Е. Головаш, В. В. Гончаров. Київ, 2018. 96 с.
23. Мікроекономіка. Навчальний посібник За ред. Козюка В.В. та ін. Тернопіль, 2011. 496 с.
24. Мікроекономіка: Навч. посібник / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
25. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник./ за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. ІваноФранківськ, «ЛілеяНВ». 2015. 348 с.
26. Основи економічної теорії: навч. посіб. за ред. Ю. Г. Козака, С. С. Шаповал. К.: ЦУЛ, 2012. 264 с.
27. Основи економічної теорії: Підручник. За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2008. 448 с. ISBN 978-966-458-017-2.
28. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії. Н. П. Мацелюх [та ін.]; Нац. ун-т держ. податкової служби України. К. : Центр учб. літ., 2015. - 324 с.
29. Посилкіна О. В., Баєва О. І. Макроекономіка. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Х.: НФаУ, 2018. 227 с.
30. Самуельсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка/Пер. з англ.. К.: Основи, 1998. 676 с.
31. Самуелсон П., Нордгауз В. Макроекономіка. К.: Основи, 1995. 574 с.

Допоміжна

1. Базилюк А.В., Дерій Ж.В., Концева В.В., Хоменко І.О. Економічна теорія. Практикум: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 312 с.
2. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Підручник. К.: Вид. Ельга «Ніка-Центр». 2002. 527с.
3. Башнянин Г.І., Шевчук Є.С. Політична економія. Навч. посібник. 3-тє видання, перероб. і виправл. Л.: Новий Світ-2000, 2004. 480 с.
4. Економічна теорія. Під ред. Предборський В.А. К.: Кондор, 2003. 492 с.
5. Економічна теорія. Національна економіка: підручник. За ред. В.М. Тарасевича. К.: Знання, 2012. 270 с.
6. Панчишин С.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2001. 280 с.
7. Рибалкін В.О. Політекономія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академвидав, 2004. 672 с.
8. Старостенко Г. Г. Політична економія: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с.

Інформаційні ресурси:

1. Сервер Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Державна фіскальна служба України URL: <http://www.sta.gov.ua/>

4. Державна митна служба України URL:<http://www.customs.gov.ua/>
5. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку
URL:<http://www.ssmc.gov.ua/>
6. Рахункова палата України URL:<http://www.ac-rada.gov.ua/>
7. Нормативні акти України URL: www.nau.kiev.ua/
8. Бібліотека з менеджменту – ВВМ. URL: [http:// management.com.ua](http://management.com.ua)
9. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
10. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
11. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL:
<http://www.nbu.gov.ua/>
12. Українська бібліотека «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
13. arXiv.org – загальнодоступні наукові публікації. URL: <http://arxiv.org/>
14. Google Scholar – пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>